

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

Cap. VIII. Matrimonium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

non habet. Nec debent Superiores ex industria concessionem dimissiorum differre in id temporis, in quo Episcopus Diocesanus, vel abfuturus, vel non esset habiturus ordinationes, vel, dum Sedes vacaret. Et in contrarium operantes, incurunt penas privationis vocis activae, & passivae, officii, & dignitatis, ac administrationis, Sum. Pontifici reservatas, prout disposuit Sac. Cong. Conc. *sub die 15. Martij 1596. Et Sac. Congr. Episc. in una Regul. Observanti, ut in ejusd. regist. sub. 11. Junij 1638. Vide cit. cap. Off. Cur.*

19. Aetas praescripta in ordinibus suscipiendis habetur ex Trid. *cit. cap. 12. ubi: nullus in posterum ad Subdiaconatus ordinem ante 22. ad Diaconatum ante 23. ad Presbyteratum ante 25. atatis suae annum promoveatur.* Nota illud ante, significare annum debere esse completum: quare quaevis pars, quae ei deficeret, etiam si foret unica hora, operaretur, ut de eo diceretur promotus ante; nam ante 22. semper quis est, donec compleat. 21. & attingat ipsum 22. Alia vide apud Authores.

CAPUT VIII.

Matrimonium.

DE Matrimonio, quod ante peccatum fuit institutum ad humani generis propagationem, & post peccatum ordinatum, etiam in infirmitatis remedium, *cap. quidquid 33. qu. 2. & in statu legis Evangelicae à Christo Domino institutum in ratione Sacramenti, ex Trid. sess. 24. de matrimon. cap. 1. plura distinctis §. dicenda occurrunt.*

Matthaeucci Causela Confess.

§. I.

De natura matrimonii, forma, materia, & Ministro.

1. Septimum Sacramentum est matrimonium, ut ex alleg. Florent. in *decr. Eugenii, & Tridentino sess. 7. can. 1. & sess. cit.* Est indissolubile. Clara sunt testimonia Scripturae, & Conciliorum definitiones. Florent. ibid dixit: *quamvis dicitur ex causa fornicationis liceat thori separationem facere, non tamen aliud matrimonium contrahere fas est, cum matrimonii vinculum legitime contracti perpetuum sit;* & Trid. *can. 5. Si quis dixerit, propter heresim, aut molestantem cohabitationem, aut affectatam absentiam à conjugē, dissolvi posse matrimonii vinculum. Anathema sit.*

2. Potest Matrimonium considerari in ratione contractus civilis, & naturalis, & in ratione Sacramenti. Ut contractus est, definitur: *est contractus, quo vir, & femina ita ligantur indissolubiliter inter se, ut, durante vita, possint absque culpa uti se invicem in ordine ad procreationem prolis, nisi superveniat legitimum impedimentum.* Ut Sacramentum verò: *est contractus viri, & mulieris conferens ex opere operato gratiam sanctificantem, & alias gratias actuales in ordine ad ferenda bene onera matrimonii, & prolem educandam.*

3. Nota, quod matrimonium omne, contractum inter fideles est Sacramentum; hinc, si aliquis ex sua malitia noleret inire ipsum ut Sacramentum, contractus invalidaretur, quia, supposita institutione istius contractus in esse Sacramenti.

(Aaa aa)

era

cramenti, non apparet esse in manu contrahentium separare contractum validum ab illa ratione; quare, si sub ratione Sacramenti nollet contractum celebrare, invalidus esset contractus.

4. Quæritur, *quænam sit materia, & forma matrimonii?*

Resp. Materia remota, sunt ipsa Corpora contrahentium, si sint libera à quocumque impedimento dirimente; nam, si aliquo afficerentur, essent materia inepta: proxima verò est mutua corporum traditio. Forma est mutua eorundem acceptatio, aliquo signo exteriori, & sensibili coram Parocho, & testibus manifestata. Acceptatio dicitur habere rationem formæ, quia determinat illam traditionem corporum, ut contrahentes eis non possint uti, nisi juxta leges contractus matrimonialis.

5. Quæritur, *quinam sit Minister Sacramenti matrimonii?*

Resp. Quamvis aliqui juxta distinctionem matrimonii in ratione contractus, & Sacramenti dixerint, sub prima ratione ipsos contrahentes esse Ministros, & sub secunda esse Parochum: ut Du-hamel *Theol. Cleric. to. 3. tr. 6. disert. 2. cap. ult.* statuens pro forma, verba, quæ Sacerdos profert: *ego vos conjungo in Matrimonium, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*: ut in Trid. *sess. cit. cap. 2. de ref. matrim.* Nihilominus non est à communi recedendum: & cum ea asserendum est, Ministros matrimonii absolute esse ipsos contrahentes, dum sibi invicem materiam, & formam ministrant, per traditionem, & mutuam corporum acceptationem. Qui propterea esse debent in gratia, ut Sacramentum digne conficiant, & re-

cipiant. Quod est conforme Florentino loco alleg. dum inquit: *causam efficientem matrimonii esse consensum ipsorum, scilicet, demonstratur mutuo, & reciproco.* Et sequitur, ex quo ipsa matrimonia clandestina in Trid. fuerunt valida, & non fiebant præsentè Parocho, vel Sacerdote, ergo Parochus non est Minister: aliàs semper fuisset necessarius.

6. Quare Parochus ut testis præcisus, publicus, & magnæ autoritatis requiritur; per cujus præsentiam Concilium intendit clandestinitatem impedire. Qui ea verba, non ut minister, profert, nec, ut Sacramentum conficiat. Fagnan. *in 4. ad cap. quod nobis de clandestin. deponsum. num. 52.* Quod valeret, etiam si canon proferreret, Piafec. *prax. p. 2. cap. 4. art. 4. num. 17.*

7. Quæritur, *an copula carnalis sit de essentia matrimonii?*

Resp. Negativè; nam natura matrimonii consistit in mutuo jure, sive in potestate mutua, quam propter mutuam corporis traditionem, uterque conjux habet in corpus alterius, ita ut unus debeat alteri usum sui corporis concedere, & omni alteri negare, juxta *text. Apst. 1. ad Corinth. 7. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: similiter etiam non habet, sed mulier.* Unde, quævis illa mutua potestas videatur ad copulam carnalem ordinari, tamen, nec copula carnalis, nec consensus in eam, ad matrimonii essentiam pertinet. Quod probatur juxta commune axioma juris Canonici, quod *usus ab ipso domino separatur*, ergo potest quis habere domi-

nium in corpus alterius, & eo non uti. Copula solum exigitur ad matrimonium consummatum, non vero ad ratum, ad quod sufficit, ut celebratur coram Parocho, & testibus.

8. Et certum, ut matrimonium sit validum, requiri contrahentium consensum, mutuum, & manifestum; nam nullus contractus sine contrahentium mutuo consensu subsistit, ex cap. unio. 30. qu. 2. & ibi: *ubi non est consensus utriusque, non est conjugium.* Qui, si non manifestetur, ignoratur, an contractus sit celebratus, modo.

9. Queritur, an consensus sub conditione sufficiat ad matrimonium?

Resp. Omnes conveniunt, quod consensus absolutus contrahentium ad valorem matrimonii sufficit: de conditionato variant. Theologi negant. Canonista affirmant. Verum duplici modo potest consensus dari sub conditione. I. per verba de presenti, ut, *accipio te in uxorem, si Pater tuus consentiet.* & per verba de futuro, ut *accipiam te, si Pater tuus consentiet;* matrimonium primo modo contractum valere, purificata conditione, etiam si novus consensus non intercedat, docent DD. & Fagnan. in 4. ad cap. super eo de conditionibus, apposit. num. 2. Ratio est, quia ceteri contractus conditionales, purificatis conditionibus, perficiuntur, ergo & iste matrimonialis; § num. 4. § 6. refert id in terminis fuisse decisum à S. C. Conc. senel sub B. Pio V. & iterum sub Clemente III. Maxime, quia, ut notat Ilung. Theol. moral. tract. 2. disp. 9. qu. 2. ar. 3. §. 1. num. 46. sensus illius primæ propositionis est: *nunc accipio te in meam*

pro tempore futuro, si Pater tuus consentiet. Consequenter jam vult actuali obligationem, non quidem ponendam pro tempore presenti, sed ponendam tempore futuro, & conditione impleta. Verum talis contractus sub ea conditione deberet esse celebratus coram Parocho, & duobus testibus: aliàs non servaretur forma, & dispositio Trid. cit. cap. ubi irritos declarat contractus matrimoniales, aliter celebratos.

Illud verò contractum secundo modo, non valet: quia per consensum de futuro, non matrimonium, sed sponsalia constituuntur.

10. Queritur, Petrus contraxit matrimonium coram Parocho per vim adhibito, eoque invito, credens matrimonium esse nullum, aliam duxit, petitur, quid Confessario agendum?

Resp. Non potest eum absolvere, nisi secundam dimittat, & ad primam redeat; nam primum matrimonium est validum, & secundum nullum. Refert Fagnan. in 1. ad cap. Quoniam de consue. num. 25. fuisse à Sac. Cong. Conc. declaratum esse validum matrimonium, contractum coram Parocho, etiam invito, & per vim adhibito; quamquam nihil eorum, quæ agebantur, vidit, & intellexit, si affectavit non intelligere: ut in Parocho, qui sibi aures obtulerat: etiam si ex alia causa vocatus, adhibitus tamen ad illum actum. Item, coram Parocho, tam viri, quam mulieris, etiam in aliena Parochia: immò, etsi Episcopus illi matrimonium interdixerit. Hæc Fagnan. ibid. Et in 4. ad cap. litera, quas de matrim. contract. contr. interd. Eccles. num. 26. tradit S. C. respondiisse valere matri-

matrimonium contractum, etiam coram Parocho denunciato excommunicato; ratio est, quia semper videtur satisfactum verbis Trid. cap. 1. cit. hoc est, quod matrimonium fuerit celebratum in presentia Parochi, & servata forma ab eodem Concilio statuta: modo Parochus non sit privatus Cura.

11. Quæritur, Franciscus contrahit Matrimonium cum Catharina coram Parocho, & testibus, Parocho contradicente, petitur, an validè?

Resp. Affirmativè, ex Fagnan. in 4. ad cit. cap. litera quas: ubi n. 14. refert, quod Sacra Congregatio censuit validum esse Matrimonium contractum, præsentè Parocho, non obstante ejus contradictione, & protestatione, nisi aliud obstitat.

12. Quæritur, Parochus laborans morbo, non admodò gravi, concedit licentiam Cappellano exercendi concernentia Cura officium, petitur, an sit validum matrimonium coram Cappellano celebratum?

Resp. Affirmativè, Idem Fagnan in 4. ad Cap. quod nobis de Clandest. despons. n. 32. tradit, quod Sac. Congregat. die 12. Junii 1581. censuit esse validè contractum, præsupposita licentia, seu commissione generali administrandi omnia Sacramenta. Et licet aliàs declaraverit requiri licentiam specialem, & expressam: tamen id intelligit in quodam Canonico, cui tacite permilla erat administratio Sacramentorum in Ecclesia Cathedrali, sciente, & patiente Ordinario. Quare licentia, quæ ex tolerantia resultat, non sufficit; sed necessaria est, vel commissio generalis administrandi omnia Sacramenta, vel, si hæc non adsit, specialis, & expressa licentia, ut

ibid. ex eodem. Nec fat est ratihabitio sequens: quia, quæ sunt de forma actus, non possunt per se quipollens impleri. Engel. jur. Can. lib. 4. tit. 3. num. 15.

13. Quæritur, quinam Parochus requiratur, an viri, & mulieris?

Resp. Alteruter sufficit, super quo habetur ejusdem Sacræ Congregationis decisio apud Alog. l. cit. n. 33. quæ ad dubium, an valeret Matrimonium N. celebratum cum Berta (cujus domus erat in alia Parochia) in presentia Parochi viri, & non ipsius Bertæ, censuit Matrimonium valere, & sufficere Parochum viri, etiam in Parochia mulieris. Tum quia, Concilium nil de loco expressit. Tum quia, videtur Concilium voluisse presentiam Parochi, & testium ad tollendam solum clandestinitatem; ad quod sufficit unus Parochus, sive viri, sive mulieris. Quam Congregationis sententiam refert fuisse à Summo Pontifice approbatam; & juxta eam debere in futurum respondere, nulla habita ratione alterius decisionis editæ die 15. Decembr. 1574. in qua fuit dictum, quod, dum Matrimonium contractum in Parochia viri, ejusdem Parochi presentia erat necessaria: dum verò in illa mulieris, hujus Parochiæ debebat assistere, vel de hujus, aut Ordinarii licentia, ille viri.

14. Quæritur, an matrimonium à Filiis familias sine consensu Parentum celebratum sine validum?

Resp. Affirmativè, ex Trid. cap. 1. l. cit. allegato, ubi anathemate damnat eos qui falsò affirmant, matrimonium à Filiis familias sine Parentum consensu celebratum, esse irritum, & Parentes ea rata, vel irrita facere posse.

§. II.

De impedimentis Matrimonii.

15. **I**mpedimenta Matrimonii alia sunt, quae impediunt utique, ne Matrimonium licite contrahatur, at, ubi contractum est, illud non irritant, aut dirimunt; & haec dicuntur impedimenta independentia tantum: Quae sequentibus continentur.

Ecclesia vetitum, tempus feriatum. Atque Catechismus, sponsalia, iungito votum.

Impediunt fieri, permittunt facta teneri.

16. Et alia, quae, non modò Matrimonium contrahendum impediunt, sed etiam, cum illis postea contractum, dirimunt: Quae vocantur impedimenta dirimentia: Hisque soleat exprimi verbis.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen.

Cultus disparitas, vis, ardo, ligamen, honestas.

Si sis affinis, si forte coire nequibus.

Post Trid. cap. 1. de refor. Matrim. est adjectum, illud defectus praesentiae Parochi, & duorum testium; & cap. 6. raptus.

Si Parochi, & duplicis desit praesentia testis.

Raptave si Mulier, nec parci reddatuta.

§. III.

De impedimentis merè impediens.

17. **P**er Ecclesiam vetitum, intelligitur prohibitio, saltem ad tempus,

qua Pontifex, Episcopus, vel etiam Parochus, Matrimonium iustis de causis, sub peccato ad vitandas rixas, scandalum, &c. celebrari vetant.

18. *Tempus feriatum*, significat prohibitionem, qua Ecclesia vetat, ne certis quibusdam temporibus solemnitates Matrimonii celebrentur. Trid. sess. cit. cap. 10. ubi: *Ab Adventu Domini Nostri Jesu Christi usque in diem Epiphaniae: à feria quarta Cinerum usque ad octavam Paschatis inclusive: Antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ad omnibus observari S. Synodus praecipit.*

19. *Catechismus*, indicat impedimentum, quod contrahitur, ex quo quis loco baptizati respondeat ad interrogationes, quae regulariter fiunt in collatione baptismi solemniter. Verum hoc impedimentum, asseritur à Doctoribus esse à Trident. sublatum, sed vide dicta supra cap. 2. num. 8.

20. *Sponsalia*, sunt mutua, voluntaria, & libera promissio futuri Matrimonii. Ceterum, dum Petrus promittit ducere Bertam, haec non modò debet acceptare, & gratias agere, verum etiam debet Petro repromittere, ut sponsalia inter ipsos sint. Et tunc promissio est onerosa, facio, ut facias. Sponsalia ex jure naturali habent vim obligandi; nam, qui promittit, jus praebet alteri exigendi, quod ille promissit. Nec solum obligant ex fidelitate, qua fit id, quod dicitur, sed ex eis nascitur etiam obligatio ex iustitia, sicut in ceteris contractibus onerosis: quare, qui, celebratis Sponsalibus cum una, aliam ducit, mortaliter peccat, quia non implet promissionem.

(Aaa aa) 3

nena

nem validam, alteri factam, cum gravi ipsius injuria, lædendo jus, quod ipsa habet ad contractum Matrimoniale.

21. Sed quaeritur, *Petrus celebravit Sponsalia non jurata cum Berta, deinde juravit Franciscam se ipsam ducturum, petitur, an Bertam, vel Franciscam debeat ducere?*

Resp. Bertam; nam secunda sponsalia per prima impediuntur, & sunt nulla *cap. unic. de Sponsalibus in 6.* nec juramentum hoc casu obligat, cum cadat supra rem malam, quæ sine peccato, & gravi injuria Bertæ, cui primò sincerè, & liberè Petrus promisit, impleri non potest. Juramentum enim non est vinculum iniquitatis 22. *quest. 4. cap. inter cetera.* Nec est obligatorium contra bonos mores *Regul. § 8. jur. in 6.* & sic jurans mortaliter peccat.

22. Sponsalia cum causa solvi possunt: Cause autem his versibus continentur.

Dissensus, crimen, fuga, tempus, & ordo, secunda.

Morbus, & affinis, vox publica, cumque reclamatur.

I. *Dissensus*, cum uterque sponsalia vult solvere.

II. *Crimen*, & maximè, quod sponsalia subsequitur; immò & quæ præcessit fornicatio; præsertim in femina, quæ ignorata fuit; sicut graviora crimina, quæ notabilium status mutationem afferunt.

III. *Fuga*, aut discessus unius in remotam Regionem sine alterius licentia.

IV. *Tempus*, cum tempus definitum præterit.

V. *Ordo Sacer*, & ingressus in Religio-

nem; immò & votum simplex castitatis; quia vinculum voti est fortius, incompatibile cum illo sponsalium.

VI. *Secundæ*, nempe Matrimonium cum altera contractum.

VII. *Morbus*, qui ante latebat; aut supervenit, si grave incommodum habeat adjunctum: ut lepra, morbus Gallicus, &c.

VIII. *Affinitas*, item superveniens, ut si sponsus cognoscat consanguineam desponsatam.

IX. *Vox publica*, si fama sit publica ali- quod intercedere impedimentum dicentis, nec possit fama tolli.

X. *Cumque reclamatur*, si sponsus, aut Sponsa post pubertatem reclamet, dum impuberes sunt desponsati.

23. Votum simplex castitatis, vel ingrediendi Religionem, vel non nubendi, aut suscipiendi ordines, *cap. rursus, qui Cler. vel vov.* Qui, tali voto præmissio, Matrimonium contrahit, illicitè operatur, & peccat mortaliter.

Sed non, quòd, qui cum voto non nubendi, postea nubit, peccat nubendo, sed ad nil ampliùs, postea tenetur. Si quis castitatem vovit, peccat, etiam postea consummando Matrimonium, nec potest petere, & mortua Uxore tenetur castitatem servare. Idem dicitur de eo, qui vovit Religionem ingredi: qui post Matrimonium datum, ante consummationem potest, & debet Religionem ingredi, & reddere Altissimo, quòd promisit; & dum tunc omittit, post Uxoris mortem tenetur ad Religionis ingressum, dum aptus sit. DD. communiter.

§. IV.

Impedimentum Erroris.

24. **E**rror, alius est personæ, alius fortunæ, alius conditionis, alius qualitatis. Error personæ, est, quando hic putatur esse Virgilius, & est Plato. Error fortunæ, quando hic putatur esse dives, & non est. Error conditionis, quando putatur liber, qui est servus: de quo infra. Error qualitatis, quando putatur esse bonus, qui est malus.

Error fortunæ, & qualitatis consensus non excludit. Sic, qui emit vineam, putans esse uberrimam, cum non sit, contractum non potest rescindere, quia absolute in substantiam consentit. Error verò personæ consensus excludit, per mox dicenda.

25. Quæritur, *Petrus contrahit cum Berta, quam putat esse Liam, quam vellet ducere, petitur, an valide?*

Resp. Negative, quia error est circa personam. Nam Petrus non intendit consentire in contractu nisi cum Lia. Ratio est manifesta: quia consensus est voluntatis. Petrus autem non consentit in Bertam, sed in Liam, quam putabat esse. Ideo, cum alia persona supponitur, contractus est nullus. Non aliter, atque emptio auri, nulla, & invalida futura esset, si pro auro substitueretur aurichaleum. Nam emens non consentit in aurichaleum, sed in aurum, quod putabat esse, cap. *Quod dicitur 2. qu. 1.*

26. Sed quæritur, *cur error circa personam Matrimonium annullat, non verò qualitatis?*

Resp. Quia consensus Matrimonii versatur circa personam, non verò circa qualitates illius: objectum enim per se Matrimonii, est substantia corporis, seu personæ, quæ potestatem sui corporis tradit alteri, in cuius corpus & ipsa potestatem recipit. Qualitates autem non sunt objectum per se Matrimonii, sed solum motiva, quibus inducti conjuges libentius consensus suum præbent. Ex quarum defectu consensus absolutus non redditur simpliciter involuntarius, sed solum minuitur affectus, & vehementer desiderium ducendi talem. Verum si apponatur qualitas per modum conditionis, ut: *duco te, si es dives, si es virgo, si es filius regis, &c.* Si virgo, dives, vel Filius regis, non sis, tunc Matrimonium est nullum ex defectu consensus, quia consensus non fuit absolutus, sed conditionatus. Ex Fagnan. in 4. cap. *Si conditiones de condit. appof.*

27. Quæritur, *Petrus videns duas sorores, primam veste alba, & secundam rubra indutam, intendit ducere eam veste alba vestitam, & ita convenit cum ejusdem Patre: qui, dum est celebrandus contractus, suscitavit alteram, induendo eam veste alba: petitur, an validum sit Matrimonium?*

Resp. Negative, quia qualitas illa, in qua errat, stante circumstantia, qua Petrus videns duas, eligit unam, per eam qualitatem designatam, est veluti individualis determinatio personæ, & ideo error in illa refunditur in identitatem personæ, circa quam deceptus non consentit.

Quare, quoties quis consentit in personam

sonam presentem, quamvis in qualitate erretur, & hæc non reputetur determinatio personæ, semper matrimonium est validum: & nullum, dum error qualitatis redundat in substantiam personæ, adeo ut illa non sit, cum qua intendebatur contractus celebrari.

§. V.

Impedimentum conditionis.

29. **I**mpedimentum conditionis, est ignorantia disparitatis conditionis, quatenus liber, putans ducere liberam, revera contrahit cum serva legali, vel mancipio: Hæc ignorantia dirimit matrimonium, patet ex capit. *ad nostram de conjug. serv.* Verum, si quis noverit esse servam, & adhuc velit ducere, matrimonium valebit; cum in hoc casu inæqualitas conditionis sit cognita, & volita, & nulla fiat ei injuria, ratione cujus Ecclesia hoc impedimentum apposuit, & contractus sit justus, habens æqualitatem corporum, se mutuo obligantium; immo, ut docet Contenson. *Theol. ment. lib. 11. p. 4. disert. 4. cap. 2. speculat. 1.* error conditionis non irritat matrimonium, si errans sit æqualis, vel inferioris conditionis cum serva.

28. Sed quid, si servus contrahat cum serva, quam putat esse liberam?

Resp. Matrimonium valet; nam in c. *Si quis liber, &c. Si ingenuus 29. qu. 2.* semper est sermo de matrimonio inter liberum, & ancillam: & sic communiter intelligitur; nam jura intendunt tollere injuriam alterius, sic contrahentium, sed in casu ambo sunt ejusdem conditio-

nis, & sic nulli fit injuria, Joan. Deda Cruz *de matrimonio.*

§. VI.

Impedimentum voti.

31. **V**otum castitatis duplex, solenne, & simplex. Simplex matrimonium impedit: Cum matrimonium hujus voti observantia repugnet: At matrimonium contractum non dirimit. Ratio est, quia votum simplex, est simplex promissio proprii corporis, obligans, utique ad continentiam, sed non transfert dominium corporis in eum, cui promittitur: Idco, si sententiam vovens mutet, & alteri concedat, peccat quidem, sed contractus tenet.

32. Votum vero solenne matrimonium dirimit; ratio est, quia, qui votum solenne emittit, non solum corpus suum, sive corporis dominium DEO promittit, sed etiam, accedente Ecclesia, actu ipsius tradit, & in eum transfert. Quare, qui votum solenne emisit, non possunt postea matrimonium contrahere, quia non habent dominium sui corporis, vi cujus possint alteri conjugii in ipsum potestatem tradere.

33. Votum, per solemnem Religionis professionem factum, matrimonium ratum quidem, se nondum consummatum, dirimit, ex *Trid. cit. can. 6. ubi: Si quis dixerit matrimonium ratum, non consummatum, per solemnem Religionis professionem alterius contractum non dirimi. Anathema sit.* Jura, & Canones unicuique conjugii post contractum matrimonium, concedunt duos menses

ad deliberandum de Religionis ingressu: quo tempore potest unus alteri sine peccato debitum denegare: *Cap. ex publico de conuer. conjug.*

34. Verum, matrimonium consummatum, etiam intra bimestre, non dissolvitur per subsequentem professionem Religionis: Unde post consummationem neuter conjugum potest validè Religionem profiteri: Nisi uterque Religionem ingrediatur. Sed in casu particulati crederem esse recurrendum ad S. Pœnitentiarum pro facultate transitus.

35. Item, votum solenne castitatis, emissum in valida professione Religionis, à S. Sede approbata, subsequens matrimonium dirimit, etiam consummatum. *Trid. sit. can. 9.*

36. Idem, dicitur de voto simplici castitatis, quod peracto biennio emittunt PP. Societatis, ut decrevit Greg. XIII.

§. VII.

Impedimentum cognationis.

37. Cognatio triplex est, naturalis, legalis, & spiritualis.

Naturalis, quæ dicitur, etiam consanguinitas, definitur. *Est attinentia personarum, ex eo procedens, quod una descendat ab altera, vel amba ab eadem: seu, vinculum personarum ab eodem stipite descendenti, carnali propagatione contractum; seu, conjunctio aliquorum, ex eo, quod descendant ab aliquo uno parente per carnalem propagationem.*

38. Legalis, est propinquitas personarum ex adoptione consurgens. *Ado. Matheucci Cautela Confess.*

ptio autem legitima, est assumptio extranea personæ in filium, nepotem, filiam, &c.

39. Spiritualis, est propinquitas personarum jure canonico inducta, consurgens ex eo, quod cooperentur ad confirmationem, vel baptismi collationem, aut susceptionem. Et per *Trid. sess. cit. cap. 2.* reperitur. I. inter baptizatum, & baptizantem. II. inter baptizantem, Patrem, & Matrem baptizati. III. inter baptizatum, & susceptorem, Patrinum, & Matrinam. IV. inter Patrem, & Matrem baptizati, & Patrinos. Inter susceptores ad se invicem non habetur: per dicta *lib. 2. cap. 7.*

4. Legalis itaque dirimit matrimonium. I. inter uxorem adoptantis, & adoptatum, ac descendentes ab adoptato usque ad 4. gradum.

II. Inter uxorem adoptati, & adoptantem III. inter filios adoptantis, & adoptati; patet *cap. unic. extra de cognat. legali.* Ubi notant DD. quod, soluta adoptione per emancipationem adoptati à potestate adoptantis, potest adoptatus cum filia adoptantis validè matrimonium contrahere. *Contenton citat.*

40. Naturalis dirimit matrimonium usque ad 4. gradum, *cap. debet de consang.* ubi habetur: quod prohibitio copulæ conjugalis quartum consanguinitatis gradum non excedit.

Ad hujus noticiam considera istos terminos: *Stipes, Gradus, & Linea.*

41. Stipes est persona illa, à qua descendunt, qui consanguinitate sunt conjuncti: seu, in ordine ad quam mensuratur consanguinitas. Dicitur stipes, quia
(B bb b b) est

est radix, & fons, unde consanguinei habent originem.

42. Gradus consanguinitatis est habitudo distantium personarum à communi stipite, per quam cognoscitur, quanta cognationis distantia, vel attinentia sit inter duas personas, vel, in quo gradu una alteri attineat.

43. Linea verò est ordo personarum, de quibus quaeritur, ab uno, & eodem stipite descendunt. Et est duplex, *Recta*, & *Lateralis*. Recta illa est, secundum quam multae personae descendunt à stipite immediate, vel mediate, ita ut sit una ab alia genita: ut filius à Patre, ab hujus filio, nepos, &c. Recta linea, quaedam est descenduntium: & est à Patre in Filios, Nepotes, Pronepotes, & Abnepotes: & alia ascenduntium: quae est à filiis in Patrem, Avum, Proavum, & Abavum.

44. Linea lateralis est illa, quae intercedit inter personas, quae ab eodem unico stipite, sive mediate, sive immediate descendunt, sed nulla ab altera procedit: ut est illa, quae intercedit inter descendentes à diversis Fratribus, seu Sororibus.

45. Estque duplex. 1. aequalis personarum, quae aequaliter distant à stipite: ut Fratres, & Sorores. 2. Inaequalis personarum, quae inaequaliter à stipite distant, ut Frater Sororis, & Sororis Filius.

46. *Regula prima pro linea recta.*

In hac linea tot sunt gradus, quot sunt personae, de quibus quaeritur, ipsi comparatis, & stipite: seu, quot sunt generationes, dempto tamen ipso stipite: in Exemplum.

Pater, Clemens, Stipes.

Filius, qui vocetur, Horatius

Nepos, Annibal:

Filius Horatii.

Pronepos, Carolus:

Filius Annibalis.

Abnepos, Franciscus:

Filius Caroli.

47. In hac linea Horatius est in primo gradu conjunctus cum Clemente, quia dempto ipso stipite, qui est Clemens, una remanet persona, ipse nimirum Horatius. Annibal autem est in 2. gradu cum

dicto Clemente, quia, Clemente dempto, duae remanent personae, seu duae factae sunt generationes: nam Clemens genuit Horatium, & Horatius Annibalem, & sic de ceteris.

48. *Secunda regula pro linea laterali in distantia aequali.*

IN hac linea tot gradibus duae personae distant à se invicem, quot gradibus distant à communi stipite, dempto tamen in computatione ipso stipite. Hinc Ho-

ratius Frater, & Olimpia Soror, uno gradu inter se distant, quia uno gradu distant à Patre, nam una solum habetur generatio, qua Pater ipsos genuit: & ita Horatius est in primo gradu cum Olimpia, &c. Quae supponitur Mater Victoria: haec Constantia, & ista Veronica.

Pater, Clemens, Stipes.

Fratres Germani.
Horatius est in primo gradu cum Olimpia.

Fratres Consobrini.
Annibal in secundo gradu cum Victoria.

Consobrini Secundò.
Carolus in tertio gradu cum Constantia.

Consobrini Tertio.
Franciscus in quarto gradu cum Veronica.

49. *Tertia regula pro linea laterali in distantia inequali.*

IN hac, tot gradibus una persona distat ab alia, quot gradibus persona illa, quae est à stipite remotior, distat ab eodem stipite, dempto tamen pari modo in computatione ipso stipite. Hinc praeactus Horatius, distat à Victoria filia suae Sororis Olimpia duobus gradibus, quia Victoria duobus gradibus distat à Clemente stipite. Cum duae generationes sint ab ipso

Clemente ad Victoriam; nam Clemens genuit Olimpiam, & Olimpia Victoriam: & ideo Horatius dicitur, est in secundo gradu cum Victoria. Immo, quia ipse Horatius distat uno gradu à Clemente stipite, & Victoria duobus gradibus ab ipso stipite, ideo sic solet loqui: *Horatius & Victoria sunt in primo cum secundo.* Filius autem Horatii est in secundo cum tertio, cum filia Victoriae, quia Filia Victoriae tribus gradibus distat à stipite. Exemplum.

(Bbb bb) 2

Pater,

Filius Pater, Clemens, Stipes.

Horatius	}	— in 1. gradu cum Olimpia, Sorore.	Fil. Clementis
		— in 1. cum 2. cum Victoria, Nepote.	Fil. Olimpie
		— in 1. cum 3. cum Constantia, Pronepote.	Fil. Victoriae
		— in 1. cum 4. cum Veronica, Abnepote.	Fil. Constantiae

Filius

Annibal	}	— in 2. cum primo cum Olimpia.
		— in 2. cum 2. cum Victoria.
		— in 2. cum 3. cum Constantia.
		— in 2. cum 4. cum Veronica.

Filius

Carolus	}	— in 3. cum 1. cum Olimpia.
		— in 3. cum 2. cum Victoria.
		— in 3. cum 3. cum Constantia.
		— in 3. cum 4. cum Veronica.

Filius

Franciscus	}	— in 4. cum 1. cum Olimpia.
		— in 4. cum 2. cum Victoria.
		— in 4. cum 3. cum Constantia.
		— in 4. cum 4. cum Veronica.

§0. Quibus visis. Notabis omnem gradum consanguinitatis, usque ad quartum inclusive, hodie esse impedimentum dirimens matrimonium, idque non solum in linea recta, sed etiam in laterali, sic communiter DD. ex Concilio Lateranensi IV. sub Innocentio III. per hæc. *Cum ergo usque ad quartum gradum prohibitio conjugalis copula sit restricta.* Ubi: Concilium loquitur inestinctè, & absolute de iplis quatuor gradibus: quæ absoluta locutio comprehendit utramque lineam.

Idque factum est, tum ob reverentiam, quæ debetur sanguine conjunctis: tum, ne consanguinei ob spem matrimonii minus castè funul cohabitent.

§. VIII.

Impedimentum criminis.

§1. **C**rimen, de quo hic est, quando alteruter conjugum conspirat cum tertio in mortem conjugis, ut contrahat cum illo tertio matrimonium; vel, quando committit adulterium cum aliquo, & ut postea contrahat matrimonium cum ipso, interficit conjugem; vel, dum committens scienter adulterium cum aliquo, contrahit matrimonium cum eo, primo viro vivente: vel promittit contrahere, mortuo marito; & illa conditio acceptatur ab adultero. Videlicet *lib. 2. cap. 9. num. 6.*

§. IX.

Impedimentum disparitatis cultus.

§2. **D**isparitas cultus dirimit matrimonium inter baptizatum, non

baptizatum: non verò inter fidelem, & hæreticum, qui est baptizatus, ut communiter DD. & patet ex praxi Ecclesie: videmus enim à Catholicis celebrari matrimonia, inter Magnos Principes, etiam Hæreticos: quod fit ex dispensatione Papæ.

§3. *Queritur, Turca convertitur ad fidem: uxor errores Mahometis non vult deferere, ille petit à Confessario, an possit aliam Catholicam ducere, quid Confessario dicendum?*

Resp. Solutio habetur, *cap. quanto de divortis*, ubi hæc sunt: *Si enim alter infidelium conjugum ad fidem Catholicam convertitur, altero, vel nullo modo, vel non sine blasphemia Divini nominis: vel, ut eum pertrahat ad mortale peccatum, ei cohabitare volente, qui relinquatur ad secunda, si voluerit, vota transibit: & hoc casu intelligimus, quod ait Apostolus. Si infidelis discedat, discedat.*

§4. *Sed queritur, Turca plures habens uxores, potestne omnes retinere?*

Resp. Negativè textus expressus *cap. Gaudemus cit. tit.* ubi: *Scriptura Divina testatur, quod propter hoc, relinquet homo Patrem, & Matrem, & adhaerebit uxori suæ, & erunt duo in carne una: non dixit tres, vel plures, sed duo: nec dixit adhaerebit uxoribus, sed uxori; nec ulli unquam licuit insimul plures uxores habere, nisi, cui fuit divina revelatione concessum.* Ex quibus patet Polygamiam esse prohibitam. Ideò primam debet retinere, modo vellet pacificè cum eo cohabitare.

§5. *Sed petitur, Turca uxorem, quam apud suos accepit, erat sibi conjuncta.*
(Bbb bb) 3.

juncta in 2. vel 3. gradu consanguinitatis, quæritur, an post baptismum possit eam retinere; nam nec cum ipso cohabitare, nec recipere fidem Catholicam recusat?

Resp. Solutionem habes ex cap. *gaudemus*. Ubi Pontifex interrogatus, an Pagani, juncti in gradu prohibito, lege Canonica tantum, conversi ad fidem, separari debeant. Respondet, negativè: quia in præmissis gradibus à Paganis, quoad eos matrimonium licitè sit contractum, qui constitutionibus Canonicis non arctantur & infra: Fideles hujusmodi matrimonialiter copulati liberè possunt, & licitè remanere conjuncti, cum per Sacramentum baptismi non solvantur conjugia, sed crimina dimittantur.

Nota, textum loqui de Paganis, nam de hæreticis diverso modo est discurrendum: quia, cum per baptismum sint Ecclesiæ incorporati, & ejus subditi effecti (quamvis propria malitia rebelles) tenentur legibus Ecclesiasticis, statutibus, etiam impedimenta dirimentia matrimonium. Subditus enim, quamvis rebellis, tenetur ad leges sui Superioris, ut docuit Engel. *colleg. jur. can. lib. 5. tit. 3. à num. 20.*

Dicitur in dubio, in 2. vel 3. gradu, quia, si contraxisset cum Matre, nullum esset matrimonium, & eam non posset conversus ad fidem retinere; nam nullum est matrimonium, contractum cum consanguinea in primo gradu lineæ rectæ, ut omnes docent. Et probant ex illo Scripturæ: *propter, hoc, relinquet homo Patrem, & Matrem, & adhaeribit uxori suæ.* Unde apparet, uxorem

ex jure divino debere esse personam à Matre distinctam.

§ 5. Item, nullum foret etiam, si contraxisset cum sorore. Cum item commune sit, nullum esse matrimonium contractum cum conjuncto in primo gradu lineæ transversæ, propter quamdam indecentiam, aut aversionem matrimonii in eo gradu, etiam ipsi Ethnicis communem: qui, teste Augustino 19. de Civit. cap. 16. & ipsi connubia fraterna, abhorrevunt.

§ 6. Sed quid, vir post baptismum labitur in hæresim, an uxor possit alium ducere?

Resp. Negativè, vivente viro, ut expressè ibi textus in *cit. cap. Quanto*; quia inter eos fuit matrimonium verum, & ratum, quod nullo modo dissolvi potest.

Dices, uxor relicta non debet sine sua culpa suo jure privari.

Resp. Idem textus allegat casum, in quo quis sine culpa jure suo privatur: ut si alter conjugum incidatur. Lege Gloss. *ibid. vers. simularem hæresim*. Hic itaque est causa, quare privatur quis jure suo sine culpa; quia nimirum matrimonium est indissolubile: & quia Conjuges sibi invicem displicentes, hæresim fingerent, ut unus alium dimitteret. Quod esse non potest sine injuria conjugii.

§ 7. Sed quid, etiam de Judo converso qui, dum inter Judæos vixit, suam uxorem repudiavit?

Resp. In alleg. cap. *Quanto*, hoc sunt: qui autem secundum ritum legitimè repudiavit uxorem, cum tale repudium veritas Evangelicæ reprobaverit.

nunquam, ea vivente, licite poterat aliam, etiam ad fidem Christi conversus, habere: nisi post conversionem ipse, illa renuat cohabitare cum ipse, aut etiam, si consentiat, non tamen absque contumelia Creatoris, &c.

§. X.

Impedimentum metus.

58. **V**is extorquens consensum ad Matrimonium incutiendo metum, matrimonium dirimit, cum tollat voluntarietatem, & libertatem consensus, qui est ita necessarius ad matrimonium, ut invalide contrahant, carentes usu rationis.

59. Nota, quod aliis dicitur metus cadens in constantem virum, & alius in virum inconstantem cadens. Primus dicitur, quo fit, ut ad grave malum evitandum, aliquid eligatur; ut si aliquis malit consentire in matrimonium, quam mori, graviter mutilari, &c. Cuiusmodi verò aliquis consentit, metuens, ne aliquos nummos, aut pallium v. g. amittat, aut, ne gratia Domini sui excedat, tunc metus dicitur cadere in virum inconstantem, & imbecillum.

60. Ideo, ut metus sit cadens in virum constantem, septem debent concurrere. I. Ut malum, quod timeatur, sit grave. II. Ut non leviter timeatur. III. Ut, qui minatur, possit, & soleat minas exequi. IV. Quod timens non possit minanti resistere, aut aliquo modo vitare mala, quae timeat. V. Ut metus injuste insitatur. VI. Ut incutiatur ad finem matrimonii. VII. Ut incutiatur ab alio homine.

61. Queritur, Petrus concubinarium metu inferni, vel mortis in infirmitate, vel naufragio ducit concubinam, petitur, an valide?

Resp. Affirmative; quia metus invalidans Matrimonium per DD. debet esse incussus à causa extrinseca libera, ab alio nimirum homine, ad finem Matrimonii. Cujusmodi non est praetactus; quia, vel est incussus à causa naturali, vel à Deo immittitur ad salutem animae, ut loquitur Fagnan. in 3. ad cap. sicut nobis de Regul. num. 26. Vide lib. 3. cap. 4. num. 5. quae de voto diximus.

62. Queritur, Petrus est iuste damnandus ad mortem, cui iudex parcit, si velit ducere Meretricem, quam alias non duceret: petitur, an valide, si eam ducat?

Resp. Affirmative; nam ille metus non est incussus ad finem extorquendi consensum in Matrimonium; nam mors ei non minatur ad hunc finem, ut eam ducat, sed iuste statuitur propter alia delicta: cui proponitur Matrimonium, si vult mortem evadere, qui poterat non contrahere; & sponte Matrimonium eligit in remedium mali, sibi aliunde imminenti.

63. Queritur, Paulus, Pater Berta, reperit Petrum abutentem filia, cui, stricto gladio, mortem minatur, si eam non ducat: Petrus promittit, & postea ducit, petitur, an valide.

Resp. Affirmative; ratio est, quia iste metus est iuste incussus, cum ipse Petrus de legerit justam causam ipsius metus incutiendi, abutendo filia, & sibi tribuere debet coactionem. DD. communiter.

Me-

Metus, etiam reverentialis, incussus à Parentibus, vel Tutoribus, dum est conjunctus cum probabili timore verberum, & quod rigide quis sit tractandus, nisi Matrimonium contrahat, Matrimonium annullat.

§. XI.

Impedimentum Ordinis.

64. **O**rdines majores dirimunt Matrimonium ex jure Ecclesiastico Trident. sess. cit. canon. 9. ubi: *Si quis dixerit, Clericos in Sacris Ordinibus constitutos, vel Regulares, castitatem solemniter professos, posse Matrimonium contrahere, contractumque validum esse, &c. Anathema sit.*

65. Quæritur, Titius, invita, & reclamante Uxore (vel putans ipsam esse defunctam) Ordines majores suscipit, petitur, an teneatur Uxori petenti debitum reddere?

Resp. Affirmative, quia non potest præjudicare juri, quod ex justitia Uxor habet in corpus ipsius; sed ipse petere non potest. Nec Ordo invalidat Matrimonium, etiam consummatum, prius rite, & legitime contractum, quamvis impediat, ac dirimat contrahendum, ut expresse text. in cap. Antiqua de voto, & voti redemp. inter Extravag. Joan. 21. Et fit irregularis, si, Uxore non consentiente, Ordines suscipit: *ibid.*

§. XII.

Impedimentum ligaminis.

66. **I**mpedimentum ligaminis, est vinculum prioris Matrimonii legitimi,

quo durante, posterius Matrimonium est invalidum: nam qui corporis sui potestatem non habet, non potest ejusdem potestatem alteri tradere.

67. Quæritur, Petrus, maritus Berta pluribus annis vivit absens à Patria, Uxor iurans, an vivat, an non, petit à Confessario instrui, an possit transire ad secunda vota, quid Confessarius dixerit?

Resp. Quod non potest: ex cap. In presentia de Sponsalib. ubi, exigitur certitudo de morte proprii viri. Ratio est, quia non debet se exponere periculo adulterii, cui exponitur ducendo alterum. Nam concubitus ipsius cum altero, si interea vivat conjux absens, est adulterium. Unde dixit Piassec. prax. part. 2. cap. 4. art. 4. num. 29. quod non sufficiunt semiplene probationes de morte absentis: nec sufficit expectatio quinquennium, vel spatium longioris temporis, sed debet apparere certitudo moralis moris, saltem per vehementes præsumptiones: ut, quod navis, in qua navigabat, passa sit naufragium, & omnes cum ea perierint, & similes.

68. Sed quæritur, Berta accepit à testimonio fide digno priorem maritum esse mortuum, & prout ducit Paulum, sed postea ejus prior vir rediit, petitur, an teneatur ad primum credere?

Resp. Affirmative; nam cum secundo Matrimonium est nullum, ideo ad primum redire tenetur, cap. Dominus de Secundo nuptiis.

69. Quæritur, Berta sine moralis certitudine, & sufficienti probatione de morte prioris conjugis transit ad se-

condas nuptias, petitur, an valide, & an licite?

Resp. Illicite transit: sed valide contrahit, si revera tempore, quo contraxit, prior conjux erat mortuus. *cap. Dominus de secund. nupt.*

70. Sed quaeritur, an possit debitum petere, & petenti reddere?

Resp. Reddere tenetur, sed exigere nequit: ut expresse textus: ubi haec sunt: *si verò aliquis, vel aliqua id haëtenu non servavit (non curans certificari) & de morte prioris conjugis adhuc sibi estimat dubitandum ei, quae sibi nupsit, non denegat debitum postulanti, quod à se tamen noverit nullatenus exigendum.*

§. XIII.

Impedimentum publica honestatis.

71. **P**UBLICA honestas est propinquitatis quaedam, orta ex validis sponsalibus de futuro, vel ex Matrimonio rato, non consummato. Quae solet dici justitia publicae honestatis: quia ob publicam honestatem, & decentiam, justum est impedire Matrimonia inter personas, quae sibi invicem propinqua factae sunt per sponsalia, vel per Matrimonium ratum.

Istud Impedimentum dirimit Matrimonium oritur ex sponsalibus de futuro à principio validis, licet fuerint postea dissoluta, ob superveniens aliquod impedimentum. Quare dum Petrus per verba de futuro celebravit sponsalia valida cum Berta, dum postea, vel morte, vel mutuo consensu dissolvuntur, non potest ducere

Matthaeucci Cautela Confess.

ullam, quae sit conjuncta in primo gradu cum ipsa Berta. Nam juxta Trident. *sess. cit. cap. 3.* publica honestas ex sponsalibus validis proveniens, limitatur ad primum gradum.

Quod, iisdem dissolutis sponsalibus, impedimentum publicae honestatis remaneat, habetur resolutum à Sacra Congregatione Concilii apud Fagnanum in 4. ad *cap. ad audientiam de sponsalibus numer. 29.* ut infra: *Et novissime jubente S. D. N. propositum fuit in Sacra Congregatione Concilii: An sponsalibus, valide ab initio contractis, deinde mutuo consensu dissolutis, sit sublatum impedimentum justitiae publicae honestatis? Et pluries proposito dubio, ac maturè examinato. tandem sub die 6. Junii 1658. Eminentissimi Patres in antiqua ejusdem Congregationis sententia consistentes, censuerunt non esse sublatum. Cujus sententiae una cum rationibus, hinc inde deductis, & recentioribus ejusdem Congregationis in hac materia responsis, facta relatione ad Sanctissimum: Sanctitas Sua die 10. ejusdem Mensis, praedictam Congregationis resolutionem probavit, eandemque justè in dubium deinceps non revocari.*

Et haec patet, hoc impedimentum ita esse perpetuum, ut nec morte, qua dissolvuntur sponsalia, dissolvatur, *cap. Si quis desponsaverit 23. quest. 2.* Impedimenta enim semel contracta non dependent à contrahentium voluntate, sed ab instituto Ecclesiae, quae voluit esse perpetua, ut ex dictis patet. Vide infra §. 16. num. 94.

(Ccc cc)

§. XIV.

§. XIV.

Impedimentum affinitatis.

73. **A**ffinitas est propinquitas orta ex carnali copula licita, aut illicita. Si antecedit Matrimonium, postea contrahendum dirimit: si superveniat, privat jure petendi debitum. De qua re diximus lib. 2. capit. 7. numer. 3. Vide Trident. sess. 24. cap. 4.

§. XV.

Impedimentum impotentia.

74. **P**er impotentiam, intelligitur prava inhabilitas consummandi Matrimonium: sive se teneat ex parte viri, impotentis feminare: sive ex parte feminae, incapacis recipere. Vide omnino dicta cap. cit. num. 20.

75. Sed petitur, an impotentia proveniens ex maleficio debeat censeri perpetua?

Resp. Affirmative; si per solum maleficio tolli possit: quia juxta axioma Juris prudentiae: illud non possumus, quod jure non possumus: illud autem jure non possumus, quod non possumus absque peccato. Poncius, & Con-
tenfon.

76. Quæritur, an impotens censendus sit infirmus mori proximus, qui, ut à peccato concubinitatis absolvetur, vult concubinam ducere?

Resp. Negative, quia corpus per se est potens, & habile: & solum per accidens

ratione morbi, potentia coeundi non est expedita, ut ea tunc uti possit.

77. Nota, quod steriles, & senes valide Matrimonium contrahunt: modo apti, & habiles sint ad copulam. Ex tunc Matrimonium esset in remedium concupiscentiae, qui est finis secundarius, & minus principalis ipsius, juxta Paulum: *Melius est nubere, quam uri.* Vide ibid. num. 20.

§. XVI.

Impedimentum clandestinitatis.

78. **M**atrimonium clandestinum illud dicitur, quod aliter, quam coram Ecclesiae Ministro, & quibusdam testibus contrahitur; quod post Trident. validum amplius non est.

79. Quæritur, an Parochus, coram quo debet contrahi Matrimonium, ne sit clandestinum, debeat esse ille viri, vel mulieris.

Resp. Vide supra §. I. num. 13.

80. Sed petitur, an debeat esse Parochus Nativitatis, seu loci, in quo quis natus, vel debeat esse ille domicilii, loci virum, in quo quis habitat?

Resp. Si locus nativitatis sit etiam domicilii, & habitationis, ille nativitatis esse debet: si vero alibi, non causa re-creationis, sed ob causam temporalem, sed statim reversurus ad propriam Parochiam, quis habitet, Parochus habitationis debet matrimonio assistere. Unde Abbas apud Fagnan. in 3. ad cap. significasti de Paroc. numer. 36. testatur, quod proprius Parochus dicitur, in cu-

jus Parochia contrahentes habitant tempore, quo matrimonium contrahitur. Et Engel. *Colleg. jur. Canon. lib. 5. tit. 3. numer. 12.* dixit, proprium Parochum, coram quo ex Trident. *cit.* est matrimonium contrahendum, cum esse, in ejus Parochia, vel ambo contrahentes, vel unus tantum domicilium habitationis fixit. Neque hic ad verum domicilium requiritur, ut habitatio sit perpetua, vel, dum animos perpetuo habitandi in loco: sed quasi domicilium sufficit, si nimirum contrahentes per majorem anni partem actu in Parochia habitant: vel, animo habitandi advenierunt, licet ibidem non propriam habeant domum, sed sint, ut conductores, & Famuli, aut alio quovis modo.

Hinc Fagnan. *cit.* refert, quod Sacra Congreg. Concil. censuit fuisse validum matrimonium ejusdem juvenis, & meretricis Seneris, qui timentes, ne matrimonium à Parentibus juvenis impediretur, si in Civitate Senerum celebratum fuisset, Romam accesserunt: ea ratione, quia is est proprius Parochus, in cujus Parochia habitant contrahentes tempore contractus. Idem tradit fuisse ab eadem resolutum de matrimonio contracto à Scholari, qui Patavii quinque, vel sex mensibus moratus, mulierem ibidem duxit. Eodem matrimonio contracto à viro, & muliere Trajectensibus, qui timentes à Parentibus impediri, ad vicinam Urbem Aquisgranensem se contulerunt, & ibi aliquandiu morati, matrimonium contraxerunt: super quo ipsa de validitate consulta, censuit esse tempus exprimen-

dum, quo contrahentes Aquisgranem manserunt: quod si fuerit unius mensis, dasdam esse decisionem pro validitate: alias de novo referendum in Congregatione.

83. Quæritur, *an validum sit matrimonium sine Parocho, & testibus contractum ab ignorantibus invincibiliter horum necessariam presentiam?*

Resp. Negativè, quia nulla necessitas, vel ignorantia excusat ab observatione legis, quæ formam actui præscribit, sic, ut, ea forma non reservata, actus valere non possit. Presentia autem Parochi, & testium sunt de forma actus; seu, ut alii loquuntur, sunt de intrinseca, & substantiali solemnitate actus; nam Trid. contractum sine ipsis celebratum irritat, & annullat: quoties autem actus aliquis irritus est, ex forma aliqua non servata, hæc dicitur esse de forma, & substantia actus.

84. Quæritur, *quàm pœnam incurrit Sacerdos, sive Secularis, sive Regularis, assistens matrimonio sine licentia Parochi contrahentium, vel Ordinarii?*

Resp. Sæcularis manet suspensus, usque dum ab Ordinario Parochi, qui deberet assistere, absolvatur. Trident. *cit. cap. 1.* Si sit Regularis, excommunicatur ex dictis *lib. 1. cap. 33. num. 69.*

85. Quæritur, *an sit validum matrimonium contractum coram Parocho, non dum Sacerdote?*

Resp. Videtur affirmandum, quia verificatur, quod contractum sit coram Parocho. Convenientius autem est, quod ipse Parochus deleget alicui Sacerdoti, qui loco ipsius assistet ma-

(Ccc cc) 2

trimo-

trimonio contrahendo. Piafec. *cit.* num. 15. Et ex Navarro refert hoc idem fuisse resolutum à Sacra Congregatione Concilii.

Hic advertas, quòd Sacerdos obtinens licentiam à Parocho interessendi matrimonio dicitur habere autoritatem à Concilio, non à Parocho. Nam Concilium d. cap. 1. sess. 24. de refor. matrim. ad id munus eum deputat, ibi: *presente Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parocho, vel Ordinarii licentia*, ut notavit Fagnan. in 4. ad cap. *Quòd nobis* nu. 42. de *Clandest. desponsat.*

Et cum Tridentinum dixerit, vel alio Sacerdote, sequitur, quòd Parochus non possit dare licentiam Clerico non Sacerdoti, ut matrimonio assistat.

86. Item notandum, quòd tres sunt clandestinitatis species, ut per Canonistas apud Monacell. *form. p. 2. form. 2. nu. 27. tit. 26.* & Gonzalez in 4. tit. 3. cap. 3. num. 6. Prima est, dum matrimonium contrahitur coram testibus, Parocho absente. Secunda, quando, illo presente, defunt testes. Et tertia, quando Testibus, & Parocho presentibus, matrimonium contrahitur, sed culpabiliter denunciations praemittenda, ad text. *Trid. loc. cit.* fuerunt omittae.

Differentia inter has clandestinitatis species est, ut prima, & secunda causent nullitatem matrimonii: nullam enim potest habere pro se validitatis praesumptionem, quia contractum contra formam Concilii, à quo inhabiles redduntur personae ad contrahendum sine praesentia Testium, & Parochi, & contractus sine illis celebrati annullantur, & irritantur. Regula vero illa, quae solet

allegari, quòd in dubio standum sit pro matrimonio, non valet, quando sit clandestinè, contractum contra dictam formam Concilii: Ideò, ut matrimonium hac specie clandestinitatis non sit clandestinum, debet contrahi coram Parocho (vel de ejus, aut Ordinarii licentia coram alio Sacerdote) & coram duobus Testibus, ut per Piafec. *praef. part. 2. Cap. 4. art. 4. num. 8.* & contractum sine illis, est ipso jure nullum, quod ab Episcopo potest solum nullum declarari, ut respondit Sacra Congregatio Concilii, istis verbis: *An, si contractum sit matrimonium presente Sacerdote alieno, absque Parocho, vel Ordinarii licentia, debeat Ordinarius illud irritare? Sacra Congregatio censuit irritum declarare, non irritare; quòd, cum Concilium irritum fecerit, non est ulterius irritandum, sed opus est sua declaratione, quòd irritum sit.*

87. Praesentia autem Parochi debet esse Physica, & moralis, hoc est, debet esse praesens corpore, & intelligere per Interpretem, vel verba, aut signa, quae contrahentes agunt: alius, si non intelligat, nec advertat, non potest Ecclesiam certam reddere de contractu matrimonii: Nam, praesentia quo, non dicitur fieri id, quod ab eo non intelligitur juxta *text. in l. coram Titio, ff. de verb. signif.* Quod etiam procedit de praesentia Testium.

88. Sed quaeritur, an matrimonium contractum absque praesentia Parochi, & Testium, ratificetur per copulam subsequentem?

Resp. Negative: subsequens enim copula, quoad validandum matrimonium,

nium, & sanandos defectus presentia Parochi, & Testium nihil operatur post Concilium Tridentinum, ut observavit Piaſec. *cit. num. 109.*

Tertia autem clandestinitas nullitatem non operatur, quia denunciations non sunt necessitate Sacramenti, sed solum necessitate praecepti, ut per Natal. Alex. *Theol. de mat. tom. 2. cap. 2. art. 2. regul. 20.* Sed ubi Parochus assistens matrimonio illas omiserit, incurrit penam suspensionis triennalis ab officio, ut in *cap. Cum inhibito d. cit.* quae suspensio non est latae sententiae, sed ferenda. Quoniam textus utitur verb. *Suspendatur*, & dixit Rotarius *appar. pro exam. Cleric. cap. 9. sect. 13. num. 6.*

89. Petitur, *An possit Parochus in denunciationibus dispensare?*

Resp. Negative, facultas enim à Concilio, ibi tribuitur Ordinario; si expedire iudicaverit, ut ibi *text.* Ideo ad remittendas denunciations eadem iudicio Episcopi iusta requiritur: ut, si matrimonium malitiose impediri posset, *ibid.* Trident. vel, si adsit vicinitas temporis, quo nuptiae prohibentur: vel, si contractura sit persona, quae habeat Parentes iniquos, & quibus verisimiliter dubitaretur, ne eam tradant ignobili, & vili: vel, si constitutus in articulo mortis velit contrahere cum concubina, ut legitime proles jam aeterea suscepta; vel, si adsit inaequalitas inter contrahentes, ut, quo dives ducat pauperem, nobilis ignobilem, senex juvenem? Istis, & quibuslibet casibus concedi potest denunciationis dispensatio, ut dixit Piaſec. *cit. num. 5.*

Ceterum, etiam in istis casibus tutius est, ut prius examinentur saltem Testes, qui possint scire inter contrahentes nullum reperiri impedimentum ad matrimonium contrahendum; nam hac forma obtinetur finis intentus à Concilio per denunciations praesentandas: Verum cum matrimonium celebraretur per remissionem dispensationum, deberent denunciations fieri, antequam consummaretur, ut, si aliqua adessent impedimenta, facilius detegerentur, ut ibi expressè Concilium.

90. At petitur, *Cajus infirmus existens in periculo mortis vult contrahere cum concubina, ut anima sua consulat, & proles iam suscepta legitimeur, Parochus non potest adire Episcopum, aut ejus Vicarium Generalem ad obtinendam dispensationem super denunciationibus: quaritur, an possit assistere matrimonio sine penarum incurſu?*

Resp. Affirmative, Casus enim hujusmodi extraordinarius censetur à lege non comprehendì. Ceterum debet monere contrahentes (in casu, quo infirmus sanitatem recipiat) non posse matrimonium consummare, nisi post denunciations factas, juxta *text.* Trid. & notavit Rotarius *cit. num. 7.*

Advertant Parochi circa assistentiam matrimonii vaporum, quod Trid. *sess. cit. cap. 7.* prohibet, ne talium matrimonii interſint, nisi praevia inquisitione de eorum statu, & re ad Episcopum delata, ab eo licentiam recipiant.

91. Quaritur, *Parochus post factas denunciations reperit Titium commisisse delictum polygamia, ob quod fuit adstrictus damnatus, & jam penam tri-*

(Ccc cc) 3 remi-

remium explevisse; petitur, an possit matrimonium ipsius cum Berta interesse?

Resp. Negativè, quamvis prima uxor legitima decesserit, sed est necessaria dispensatio Apostolica. Obstat enim ei impedimentum criminis, ut censuit S. Congr. Conc. in una S. Severi 19. Julii 1704. apud Monacell. cit. num. 30.

92. Queritur, Cajus aperit Confessario se contraxisse matrimonium cum Berta, quod postea ante consummationem fuit declaratum nullum ob metum cadentem in virum constantem; modo petit, an possit in matrimonium ducere sororem ejusdem Bertæ?

Resp. Affirmativè, quia in hoc casu nullum ex hoc titulo obstat impedimentum, ut declaravit S. Congr. Conc. 22. Martii 1664. A principio enim nullus fuit præstitus consensus, & ideo non inducitur impedimentum publicæ honestatis, ut ait Piafec. cit. num. 20. Secus dicendum, si matrimonium esset nullum ob non servatam formam Concilii, aut ex alia causa, quia tunc oriretur impedimentum justitiæ publicæ honestatis, ut censuit eadem S. C. 8. Novembr. 1584. & iterum in Cefenaten. 10. Jun. 1611. In isto enim casu consensus non deest, sed nullitas oritur ex alio capite, vel, quia fuit contractum sine præsentia Parochi, & Testium, aut cum impedimento, quod jure Ecclesiastico positivo matrimonium dirimit, de qua re Fagnan. in 4. cap. Ad audientiam de spons. num. 6. & sequen. ubi num. 12. refert, quod proposito dubio. An ex decret. Conc. Trid. sess. 24. cap. 3. de ref. matrim. sit sublatum impedimentum publicæ honestatis proveniens ex matrimonio contracto per verba de præsent,

non tamen consummato. S. Congr. Conc. censuit non esse sublatum.

93. Hinc I. advertat Parochus, quod ex sponsalibus juxta tex. Trid. *ibid.* Si sint valida, oritur impedimentum publicæ honestatis restrictum ad primum gradum; si verò sint nulla, etiam ex alia causa, quam ex defectu consensus, profus sublatum est.

94. II. Quòd, tam ex matrimonio valido, sed non consummato (quæ ex consummato oritur impedimentum affinitatis) quam de contracto nulliter per verba de præsent inducitur impedimentum publicæ honestatis usque ad quartum gradum, modò nullitas non oritur ex defectu consensus, ut Fagnan. cit. num. 20. Et habetur ex const. B. Pii V. ad Romanum la 62. Bullar. tom. 2. juxta quam sponsalia de futuro à matrimonio per verba de præsent, etiam nulliter contracto distinguuntur. Sponsalia enim improprie dicuntur, quando matrimonium est contractum per verba de præsent, cum proprie ante contractum matrimonium celebrentur.

95. Queritur, Parocho factis publicationibus, innotescit Cajum celebrasse sponsalia cum Berta (qua postea fuerunt nulla non ex defectu consensus, sed ex alia causa, vel propter impedimentum affinitatis, frigiditatis, & ligentis, & similia) & velle matrimonium contrahere cum sorore ejusdem Bertæ petitur, an Parochus possit matrimonio assistere?

Resp. Affirmativè, etenim impedimentum justitiæ publicæ honestatis ex sponsalibus quacumque ratione nullus est sublatum à Trid. d. sess. cap. 3. Atque ita non

non solum cum nullitas oritur ex defectu consensus, ut in infante, & furioso, aut propter metum incussum, sed etiam, cum oritur ex quavis alia causa, ut scripsit Fagnan. in 4. ad cap. Ad audientiam de sponsal. num. 8. Et ideo, cum juxta Tridentinum ex sponsalibus nullis, nec in primo gradu oriatur justitia publicæ honestatis, poterit Parochus dicto matrimonio assistere.

95. Queritur, Parochus, factis denunciationibus, incidit in excommunicationem, deinde assistit matrimonio: petitur, an matrimonium sit validum?

Resp. Affirmative; etiam si sit denunciatus, & non toleratus, ut dixi supra §. 1. num. 10.

Dices. Parochus denunciatus excommunicatus, nec in articulo mortis potest à peccatis absolvere, ut respondit S. Congr. Concilii Episcopo Valentinensi petenti declarari. Utrum penitentes in articulo mortis constitutos possit à casibus reservatis absolvere quilibet Sacerdos, etiam excommunicatus, & denunciatus. S. Congr. respondit, non posse, ut refert Fagnan. in 1. ad cap. Quoniam num. 28. de const. & in 4. ad cap. Non est vobis num. 1. de sponsalib. ergo à pari, Parochus excommunicatus denunciatus non poterit matrimonio assistere, & ubi assisteret, matrimonium esset nullum.

Resp. Negando consequentiam; differimen est, quia, ut Sacerdos valide absolvat, debet habere jurisdictionem ordinariam, vel delegatam, quam non habet Confessarius excommunicatus denunciatus, quia propter excommunicationem est separatus à communione Fi-

delium; consequenter non habet subditos, in quos possit jurisdictionem exercere, atque ita est jurisdictione privatus: cum excommunicatio sit privatio jurisdictionis, ut ex D. Thoma in 4. dist. 18. q. 2. art. 2. q. 3. in corp. apud Fagnan. ubi se pr. in 4. Et hinc illud Trident. sess. 14. cap. 7. de cas. reservat. intelligitur de omnibus Sacerdotibus in unitate Ecclesiæ viventibus, & non præcis, & separatis ab unione Fidelium; quibus, & non excommunicatis denunciatis, Ecclesia pro eo statu jurisdictionem confert; de qua re vides. Fagnan. ibid. ex professo articulum eximantem, & ponderantem num. 12. nullum Canonem allegari, quo excommunicatis jurisdictionis in eo, etiam necessitatis casu, tribuatur. Parochus autem assistendo matrimonio nullam exercet jurisdictionem, sed tamquam testis solemnis, & magnæ authoritatis exhibet nudam præsentiam, & ministerium facti. Et est res extra controversiam, quia Sac. Congr. Concilii respondit valere matrimonium contractum coram Parocho excommunicato denunciato. Fagnan. cit. ad cap. Littera, quas de matrim. contr. in interd. Eccles. num. 26.

97. Petitur, an sit validum matrimonium, cum assistit Parochus, cui Episcopus prohibuit, ne illi assisteret?

Resp. Affirmative, ut censuit S. Congr. Conc. quæ interrogata; an validum esset matrimonium adhibito Parocho, cui ab Episcopo fuerat interdictum, ne illo matrimonio interesset. Respondit, esse validum, ibid. Fagnan. in fin.

98. Queritur, an in matrimoniis militum degentibus in stationibus servanda sit forma Tridentini.

Resp.

Resp. Totum patet ex responsionibus Sac. Congr. Conc. ad sequentia dubia, ad quam fuerunt remissa à S. C. S. Officii.

Quæritur itaque.
Primo. An Capellani cujusvis Exercitus, sive Regulares, sive Sæculares Chatolici, possint administrare militibus in Præsidiiis degentibus Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ per modum viatici, & extremæ unctiõnis sine speciali facultate Sedis Apostolicæ, vel licentia, & approbatione Ordinarii, in cujus Diocesi extare contigerit?

Secundo. An assistere Matrimonii militum cujuscunque stationis degentium in Præsidiiis cum Militaribus sœminis, sine dicta facultate Apostolica, & præcedenti probatione status liberi, ejusque recognitione coram Ordinario loci, & licentia Parochi, sub cujus Parochia manent?

Tertio. An idem cum Militibus degentibus in Castris, & Stationibus hybernis, vel æstivis?

Quarto. An idem cum Militibus in actuali expeditione positis?

Quinto. An idem cum Militibus nubere volentibus cum sœminis non militaribus, sed Italis originariis loci, sive Diocesis, in qua reperiuntur.

Sexto. An Milites Achatolici cum Achatolicis contrahentes teneantur servare formam præscriptam à S. C. T.?

Septimo. An eo magis Achatolici contrahentes cum Chatolicis Mulieribus militaribus, & non militaribus in Præsidiiis, Castris, & expeditione manentes?

Octavo. An Cappellani Achatolici assistere possint matrimonii Achatolicorum cum Achatolicis, & respectivè

Chatolicis, etiam intra fines Italiæ? Et quatenus negativè in omnibus præter sextum, & septimum.

Nono. An, & quid pro sanatione gestorum in præteritis, & faciendorum in futurum super prædictis omnibus præsertim regula Sanctissimo Consulendum, & statuendum sit?

Sac. Congr. die 6. Martii 1694. respondit.

Ad primum. *Negativè.*

Ad secundum. *Negativè* confirmat in *Gaslen.* 28. Junii 1704.

Ad tertium. *Negativè.*

Ad quartum. *Negativè.*

Ad quintum. *Negativè.*

Ad sextum. *Affirmativè*, ubi publicatum fuit Concilium juxta Decretum Sac. Congr. 16. Septembr. 1607.

Ad septimum. *Affirmativè.* Et ulterius indigere dispensatione, ut matrimonia licitè fiant.

Ad octavum. *Ut actus.*

Ad nonum. Quoad præteritum circa Sacramentum pœnitentiæ non esse inquietandas conscientias: & circa matrimonia pro sanatione cum Sanctissimo renovato consensu etiam coram Confessario, qui teneatur tradere testimonium renovationis consensuum Parocho illius loci, ubi sequuta est talis renovatio consensus.

99. Quæritur, Factis à Parocho denunciationibus, instruitur Cajus habuisse rem cum sorore Francisca, quam ducere intendit: Petitur, an Parochus possit assistere matrimonio ipsius Caji cum Francisca?

Resp. *Negativè*, quia inter Cæsum, & Franciscam est impedimentum dirimens

mens matrimonium contrahendum ex
Trid. sess. 24. cap. 4. de ref. matrim. & dixi
lib. 2. cap. 7. num. 3. Præcedens enim affi-
nitas dirimit matrimonium postea fa-
ctum, itaut si affinitas si ex copula illicita,
dirimat usque ad secundum gradum
ut ibid. Tridentinum; si verò oriatur ex
copula licita, usque ad quartum gradum
extenditur, ut constat ex cap. non debes
de consang. & affinis.

190. Sed quid, Petrus habet ex uxore
A. defuncta filium, & Berta ex marito B.
mortuo filiam: Deinde Petrus ducit Ber-
tam, an Filius Petri possit ducere filiam
Berte?

Resp. Affirmativè, & quidem licitè,
& validè, per text. in cap. Quod super
his tibi: Licet omnes consanguinei viri
sint affines uxoris, & omnes consanguinei
uxoris sint viri affines: inter consanguineos
tamen uxoris, & viri, ex eorum-
dem scilicet viri, & uxoris conjugio nul-
la profus affinitas est contracta, propter
quam inter eos matrimonium debeat im-
pediri. Ita etiam Cajus mortua uxore
Camilla potest copulari in matrimonio
cum Terentia vidua, relicta à Fratre
Camilla defuncto. Quia Cajus per copu-
lam conjugalem cum Camilla factus
est affinis cum fratre Camilla, & aliis eius
consanguineis, non verò cum affinibus
Camilla. Terentia autem uxor fratris
Camilla non est consanguinea, sed so-
lùm affinis Camilla. Bellii Sum. de
matrim. cap. 8. sect. 5. num. 8.

191. Queritur, Petrus aperit Con-
fessario, suprad Helvetios Bernensès con-
traxisse matrimonium non servata for-
ma Tridentini, adeoque absque presentia
Parochi, & Testium; petit, an matrimo-
nium Matthanconi Cantela Confess.

nium sit validum, & possit cum conjuge co-
habitare, quid Confessarius Respon-
dit

Resp. Inquirat, an in loco, in quo ma-
trimonium contraxit, sit publicatum
Concilium; & quatenus affirmet, dicat
matrimonium esse nullum, & non posse
cum muliere cohabitare; ubi enim Con-
cilium est publicatum, ejus forma ser-
vanda est, etiam in locis hæreticorum
juxta pluries resoluta à S. Congr. Conci-
lii, & expressè in una Hollandia S. Congr.
censuit, hæreticos quoque, ubi decretum
Concilii publicatum fuerit, teneri for-
mam observare, & propterea ipsorum et-
iam matrimonia absque forma Concilii,
quamvis coram Ministro hæretico, vel
Magistratu loci contracta nulla, atque ir-
rita esse. Et aliàs 17. Junii 1617. re-
spondit decretum cap. 1. sess. 24. de ref.
matrim. ligare etiam hæreticos, si in eo-
rum Parochia publicatum fuerit, & lapsè
sint 30. dies à dicto publicationis die. Et
in una Germania censuit, non posse decla-
rari nulla matrimonia, nisi decretum fuis-
set publicatum. Et in una Bosnensi 14.
Aprilis 1611. quantum pertinet ad eos,
qui absque forma Concilii matrimonia
contraxerunt, respondit, si in ea Regione
decretum Concilii, cap. 1. sess. 24. de ref.
matrim. observari consueverit, nulla es-
se matrimonia, in quibus contrahendis
Parochus non fuerit adhibitus. Quæ re-
feruntur à Pasuccio to. 2. in Indic ad Pi-
gnatell. v. de matrimo §. Statuendum est
tamquam.

Ubi verò dixerit, decretum Concilii,
nec etiam pro tempore, quo locus fuit
sub Catholicis, fuisse publicatum, subin-
quirat,
(Ddd dd)

quirat,

quirit. An in fraudem, & data opera ad effectum contrahendi matrimonium se à loco, in quo Concilii forma observabatur, vel observari debebat, contulerit ad locum, in quo decretum Concilii non fuit publicatum, an verò ad eum habitationem transtulerit. Si hoc neget, & primum afficmet, matrimonium est nullum, ut censuit eadem S. Congr. Concilii in Antuerpiensi 16. Decembr. 1628. in qua David & Maria, qui prius habitaverant ubi Concilium est publicatum, cum profecti essent ad Oppidum distans itinere unius diei, ubi non erat publicatum Concilium, ibi more hæretico contraxerant matrimonium postridie domum reversi, cum diu inter se cohabitaverint, ob dissidium natum instabant, declarari matrimonium invalidum. Sacra, &c. censuit, matrimonium, ut supra contractum, fuisse nullum, quia non reliquerunt locum proprii domicilii; & alias cum dubitatum fuerit: an sit validum matrimonium eorum, qui ad Civitatem hæreticorum migraverunt, & ibi matrimonium contraxerunt non servata forma Concilii Tridentini cap. 1. sess. 24. de ref. matrim. ibidem non publicatum? S. C. censuit, esse validum, si intra limites illius Parochia contrahentes sedem fixerunt.

Et in Colonienfi 5. Septembris 1626. Dubitatum fuit, an si Incolatam masculi, quam femina solo animo sine Parocho, & Testibus contrahentes se transferant ad locum, ubi Concilium non est publicatum habitationem non mutant, vel eo solo animo habitationem transferentes valide in dicto loco matrimonium sine Parocho, & Testibus contrahant? S. Congr. respondit: non esse legitimum matrimo-

nium inter sic se transferentes cum fraude, & nisi domicilium verè transferatur, matrimonium non esse validum. Palsucius ubi supr.

102. Sed quid, si contraxerit matrimonium coram Parocho publico hæretico?

Resp. Matrimonium est invalidum, si in Parochia publicatum fuerat decretum, cap. 1. sess. 24. de ref. matrim. ut censuit S. Congr. Conc. teste Fagnan. in 5. ad cap. Ad abolenda de hæret. nu. 38. Parochus enim publicus hæreticus desinit esse Parochus, cum sit ipso jure privatus beneficio Parochiali, ut ex const. Novit Nicolai III. la. 2. Bullar. to. 1. propterea non servatur forma Concilii, ibid. Fagnan. num. 40.

103. Quæritur, Medicus minatur se nolle Lælium agrorum curare, nisi Lælius contrahat matrimonium cum filia ipsius medici. Lælius hoc pulsatus timore filiam ipsius duxit coram Parocho, & Testibus, petitur, an valide?

Resp. Pro validitate sunt plures apud Sperel. decij. 6. num. 16. ponderantes, quod non medicus, sed morbus infert metum, cum medicus matrimonium exigat solam tamquam stipendium sui laboris, & sic jure, cum lege justitiae non teneatur mæderi. Quapropter nulla est, si medicus non sit adstrictus ex justitia, aut conventionem ad intelligendum: ut, si à Principe, vel Communitate sit conductus ad infirmos curandos: tunc epim medicus verum metum infert denegando a groto media vitæ necessaria, & ita metum incutit ad fine, & torquendi matrimonium. Sed esse nul-

lum, etiam si medicus non teneatur ex iustitia ægrotum curare, tenet cum Poncio de matrim. lib. 4. cap. 1. q. 11. 1. idem Sperellus ibidem allegans Coninchium; nam à medico ad finem extorquendi matrimonium metus incurritur ægroti, qui nullam metui causam præbuit, quod satis est ad matrimonium irritandum, ut ex dictis supr. §. 10.

§. XVII.

Impedimentum raptus.

104. **D**Eraptu diximus lib. 2. cap. 28. num. 4. Trid. autem sess. cit. c. 6. decrevit; inter raptum, & raptam, quoad diu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matrimonium. Quod si raptam à raptore separata, & in loco suo, & libero constituta, illum in virum habere consenserit, eam raptor suam uxorem habeat; & infra. Teneatur præterea raptor mulierem raptam, siue eam uxorem duxerit, siue non duxerit, decenter arbitrio Iudicis dotare.

105. Sed quaeritur, an raptus verificetur solum, dum puella vi de domo parentum abduccitur. An etiam, cum abducta fuerit vel promissis, aut muneribus, vel pretio, aut prece, & dolo?

Resp. Semper, quovis modo ex præactis contingat: cum scilicet per præsumatur consensus mulieris extortus: modo nullus tractatus præcesserit de matrimonio. Eddis: ut raptam, quamvis ipsa consenserit: modo raperetur invitis parentibus vel Tutoribus. Piafec. prax. p. 2 cap. 4 art. 4. num. 41.

106. Quaeritur, Petrus cum impedimento dirimente contraxit matrimonium cum Berta, deinde ad Confessarium recurrit pro remedio, quid Confessario agendum?

Resp. Inquirat, an scienter contraxerit cum illo, & quatenus affirmet, est excommunicatus. Qui, si fuerit denunciatus, absolvi non potest, nisi ab Episcopo ex Clement. Quoniam de consanguinit. & affinit. Si ignoranter, dixerit: subinquirat: an impedimentum sit publicum, vel occultum, Si primum, debet uxorem dimittere, & scandalum tollere. Si secundum: petat, an possit sine gravi damno, famæ, vitæ, &c. ab uxore separari: si neget, moneat de necessitate recurrendi ad S. Pœnitentiariam pro dispensatione; sed interea, debet abstinere tum à petitione, tum à debiti redditione, quia quælibet copula esset fornicaria, ex dictis lib. 2. cap. 7. num. 3. & sequen. Recepta autem dispensatione, debet novus consensus, tam ab ipso, quam uxore præstari coram Parocho, & testibus, saltem secreto adhibendis: si prius contractum fuit sine eorum præsentia. Sed attendendus est tenor Literarum dispensationis. Quod totum refert Piafec. cit. num. 111. fuisse declaratum à S. Cong. Conc. ut infra.

107. Quaeritur fuit, quid servandum in iis, qui per vim, & metum, & adhibitis omnibus solemnitatibus à Sac. Conc. Trid. sess. 24. cap. 1. de ref. contraxerunt. S. Congr. respondit: si huiusmodi impedimentum sit occultum, & partes postea in matrimonio, sic contracto, permanere libere consentiunt, consuevisse Papam ex stylo Pœnitentiariae,

(Ddd dd) 2

tiaria,

tiaria, quamvis matrimonium sit nul-
lum, ratione etiam occulti impedimenti,
dispensare, ita ut de novo possint inter se
contrahere, non adhibitis, seu repetitis
solemnitatibus, à Cone. requisitis. Si
vero impedimentum sit manifestum: ste-
rum contrahendum est, repetitis omnibus
solemnitatibus in primo contractu adhi-
bitis.

REGULA UNICA

*Instructio Parochorum, & Confessorio-
rum pro casibus, quorum absolutio, seu
dispensatio à Sacra Pœnitentiaria A-
postolica impetratur.*

108. **C**um sæpè sit experientia com-
pertum, plurimos utriusque
sexus Christianos, & præcipuè in lon-
ginquis degentes, censurarum vinculis,
votorum obligationibus, Matrimonio-
rum impedimentis, necnon irregularita-
tum, & casuum quoquo modo reservato-
rum ligaminibus adstrictos, ad Sanctam
Sedem, eisque Sacram Pœnitentiariam
spectantibus irretitos, in illis lachry-
mosè persistere, & continuis conscientia
agitationibus laboriosè perdurare, cujus
mali causas ex similibus provenire inno-
tant.

Primo eo, quòd Parochi, vel alii, ad
quos hujusmodi Pœnitentes recurrere
contingit, in Pagis, aut locis Rurali-
bus degunt, & viam, modumque recur-
rendi ad præfatam Sacram Pœnitentia-
riam ignorant, nec aliquem hic Romæ
agnoscunt, ad quem supplicationes diri-
gant, undè Pœnitentes perplexos dimit-
tunt, qui cum ad Ordinarium accedendi

(præsertim si sint fœminæ) verecundia,
aut timore intercludantur, consilium ul-
terius requirere nescientes, remedium
desperant, & in prædictis vinculis, obliga-
tionibus, impedimentis, inhabilitatibus,
& casibus reservatis, cum periculo dam-
nationis in se descendunt.

Secundo evenit, quòd Pœnitentes e-
gent recognitionem pro sollicitatione, &
labore Agentium Romæ commoran-
tium, ex quibus non valentes mercedem,
afflicti, ac conscientia motibus concus-
si, in periculoso statu manere coguntur,
& forte (quod pejus est) sibi persuadent,
Sacra Pœnitentiaria Tribunal aliquid
lucris pro litteris prædictis recipere, cum
revera Sacra Pœnitentiaria Ministri, nec
aliquid quamvis minimum, nec etiam
spontè oblatum unquam recipiant, &
gratis omnia exhibentes, singulos ad se
recurrentes, serena fronte complectan-
tur.

Tertiò Accidit etiam nonnunquam
per inadvertentiam exponendum, ut
gratia juxta exposita obtenta, irrita e-
vadant, eo quia casus, & circumstantias
necessarias retineant, unde fit, quòd
litterarum executores, casu postea Pœ-
nitentium examinato, rem aliter se ha-
bere, quàm expressum fuerat, compe-
riant, & gratias subreptitias, aut obrep-
titas esse inverfiant, quare pœnitentes
confusi remanent, & spe novæ dispensa-
tionis se carere putantes, in prædictis vin-
culis, obligationibus, &c. miserabiliter
remanent.

Quare gratum Deo, & utile fidelibus
futurum esse speratur, si iste modus re-
currendi ad ipsam Sacram Pœnitentia-
riam proponatur.

Confessores itaque, cum Pœnitentes vinculis præfatis irretitos ad se accedere contigerit, casuum qualitates, & præfatorum casuum circumstantias considerent, causasque dispensationum, aut commutationum exprimant, & caveant, ne quod occultum est, publicum faciant, præsertim impedimenta occulta matrimoniorum, nam publica, vel ad publicum redacta, non pertinet ad Sacram Pœnitentiariam.

Et sic præfati Confessores poterunt casus Pœnitentium præfatos cum dictis circumstantiis, & causis exponere, sive latino, sive quocumque alio idiome propria Regionis; nam Sacra Pœnitentiaria suos ex quacumque Regione Pœnitentiarum subordinatos habet; & exprimant insuper in fine expositionis casus, nomen, cognomen, cui sit à Sacra Pœnitentiaria rescribendum, etiam si ipsum nomen, & cognomen sit fictitium. Itemque modum, per quem responsio secuta dirigi possit, significando scilicet vulgari nomine, Oppidum, seu Civitatem, & Regionem, cum data mensis, & anni in hunc modum.

Intus incipiant Epistolam, seu supplicationem sic:

Eminentissime, & Reverendissime Domine.

N. Mulier emisit votum simplex castitatis, manet in periculo incontinentiæ, nisi nubat, supplicat sibi votum commutari ad effectum contrahendi Matrimonium.

Terminent Epistolam, seu supplicationem sic:

Dignetur Eminentia vestra rescribere

ad N. & N. & exprimant nomen, & cognomen illius, cui est rescribendum; Ad Civitatem N. exprimendo nomen Civitatis. Per Oppidum N. exprimendo vulgari nomine, nomen Oppidi. Et dirigere Breve, seu gratiam simplici Confessario, seu Confessario Magistro in Theologia, sive decretorum Doctore, sive Parocho, cui Pœnitens aperuit suam conscientiam, ne ipse Pœnitens, & præsertim femina cogantur circumire pro executione gratiæ Sacræ Pœnitentiariæ.

Disigent Epistolam, seu supplicationem scribendo extra, seu à foris in hunc modum.

Eminentissimo, & Reverendissimo Domino, Cardinali Majori Pœnitentiario.

Romam.

Et si tardaverit responsio, confessarii rescribant, & si opus fuerit, semel, & iterum, ne forte prior Epistola sit perditata.

Rogantur insuper Parochi, sive Confessarii, ad quos præsentem Literam pervenerint, illarum notitiam, quibus poterunt, pro animarum salute communicare.

Ne nimis laborent Confessarii in danda executione Litteris S. Pœnitentiariæ superadduntur nonnullæ formulæ pro bono ipsarum usu; desumptæ ex libro, cui titulus est.

Manuductio ad executionem Litterarum Apostolicarum S. Pœnitentiariæ, Auctore P. Tiburtio Navar. Ord. S. Francisci.

(Dddd) 3:

109. For-

109. *Formula concedendæ dilationes ad implendum Vota.*

Insuper Auctoritate Apostolica, specialiter mihi delegata tibi dilationes ad implendum Votum Religionis, quod emisisti, concedo. In Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

110. *Formula absolvendi à transgressione Voti Religionis, aut Castitatis, si matrimonium contractum sit.*

Item Auctoritate Apostolica, mihi specialiter delegata te, non obstante Voto Religionis (vel) Castitatis, quod emisisti, & transgressus fuisti, in matrimonium remanere, & debitum conjugale reddere posse, & debere declaro, & ut idem debitum etiam exigere licite possis, & valeas tecum eadem Auctoritate Apostolica dispenso. In Nomine, &c.

111. *Formula commutationis voti Religionis in alia opera.*

Item Auctoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, tibi votum Religionis, quod emisisti, in opera pietatis, quæ tibi præscripti dispensando, ad effectum licite contrahendi matrimonium (seu) ad effectum remanendi in sæculo in vita celebre commuto. In Nomine Patris, &c.

Pro commutatione votorum Castitatis, aut Peregrinationis eadem formula inseruit, mutatis mutandis.

112. *Formula dispensationis super impedimento occulto affinitatis, proveniente ex copula illicita ad contrahendum matrimonium.*

Insuper Auctoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum

super impedimento primi, seu secundi, seu primi, & secundi gradus affinitatis, ex copula illicita à te habita cum Matre, aut Sorore, aut Consobrina, aut, &c. mulieris, cum qua contrahere intendis, proveniente, ita ut præfato impedimento non obstante, matrimonium cum dicta muliere, publica servata forma Concilii Tridentini, contrahere, consummare, ac in eo remanere licite possis, & valeas. In Nomine Patris, &c.

Insuper eadem Auctoritate Apostolica, prolem, quam ex matrimonio suscepis, legitimam fore decerno, & declaro. In Nomine Patris, &c.

113. *Formula dispensationis super impedimento occulto affinitatis ex copula illicita proveniente ad remanendum in matrimonio contracto.*

Insuper Auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata, dispenso tecum super impedimento primi, vel secundi affinitatis gradus, ex copula illicita, quam cum Sorore, vel Matre, vel, &c. tua putata conjugis antea habuisti; ita aut illo non obstante, renovato consensu, cum præfata conjugate matrimonium cum illa contrahere, consummare, & in eo remanere licite possis, & valeas. In Nomine Patris, &c.

Item eadem Auctoritate Apostolica prolem, si quam suscepisti, & suscepis, legitimam fore decerno, & declaro. In Nomine Patris, &c.

114. *Formula dispensationis super incestu, non expresso in Litteris obientis à Dataria ad contrahendum.*

Insuper Auctoritate Apostolica, mihi specialiter delegata dispenso tecum super

super impedimento ex incestuosa copula, quam cum tua consanguinea, sed affine habuisti, proveniente, ut, prefato impedimento non obstante, matrimonium cum illa ad formam litterarum dispensationis, quam à Sede Apostolica obtinuisti, contrahere licite possis, & valeas. In nomine Patris, &c.

115. *Formula dispensationis super impedimento ut supra, ad remanendum in contracto.*

Insuper Auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento ex incestuosa cognitione in literis dispensationis, cujus vigore contraxisti, non expressa, proveniente, denuò matrimonium cum illa contrahere, renovato consensu, & consummare, ac in eo remanere licite possis, & valeas. In Nomine Patris, &c.

116. *Formula dispensationis pro Consanguineis, vel Affinibus, qui ignorantes gradum prohibitum, matrimonium contraxerunt, publicationibus in Ecclesia factis.*

Insuper Auctoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum super impedimento tertii, vel quarti gradus consanguinitatis, vel affinitatis, ut in illo non obstante cum tua putata conjuge, prævia renovatione prioris consensus, matrimonium ferretò inter te, & ipsam contrahere, & consummare, ac debitum conjugale exigere, & reddere licite valeas. In Nomine Patris, &c.

Item Auctoritate Apostolica prolem, si quam suscepisti, vel susceperis, legi-

timam esse, & fore decerno, & declaro. In Nomine Patris, &c.

117. *Formula pro iis, qui matrimonium contrahere desiderant cum impedimento criminis occulto.*

Insuper Auctoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum super impedimento criminis ex adulterio, & fide data proveniente (vel si aliud crimen sit, illud exprimatur) ut illo non obstante, cum muliere matrimonium, publica servata forma Tridentini Concilii, contrahere, & consummare, debitum conjugale exigere, & reddere licite possis, & valeas. In Nomine Patris, &c.

Pariter eadem Auctoritate Apostolica prolem susceptam, non tamen in adulterio, & suscipiendam legitimam esse, & fore declaro. In Nomine Patris, &c.

118. *Formula pro iis, qui matrimonium contraxerunt cum impedimento criminis occulto.*

Insuper Auctoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum super impedimento criminis ex adulterio, & fide data proveniente (vel alio, si aliud sit) ut illo non obstante matrimonium cum tua putata conjuge contrahere, consummare, ac debitum conjugale exigere, & reddere valeas. In Nomine Patris, &c.

Pariter eadem Auctoritate (ut supra pro legitimitate prolis) &c.

119. *Formula concedendi jus exigendi debitum conjugale, postquam hoc amissum fuit ob peccatum incestus cum Consanguinea Conjugis.*

Insuper Auctoritate Apostolica, mihi

mihî commissa, dispenſo tecum, ut non obſtante aſſinitate, quam contraxiſti cum tua Uxore ex illicita copula à te habita cum ejus Sorore (vel, &c.) cum eadem remanere in matrimonio poſſis, debitumque conjugale ab eadem exigere, & redere valeas. In Nomine Patris, &c.

Hac omnia, & ſingula in hiſce quatuor libris contenta infallibili Sanctæ Sedis judicio, & correctioni ſubmitto; & utens phraſi Petri Damiani addo: Nos, ſi quid erravimus, ad Petri magiſterium corrigendi libenter accedimus, & retractationis opprobrium non veremur.

F I N I S.

INDEX